

Василь Бойчук

**Презентація монографії директора Інституту Східної Європи, завідувача Кафедрою Українознавства
Університету «Львівський Ставропігон» доктора історичних наук, професора Віктора Ідзьо
“Українська держава в IX-XIII столітті” в Львові в церкві Лазаря 27 травня 2004 року**

27 травня 2004 року в церкві Лазаря в Львові відбулася презентація монографії директора Інституту Східної Європи, завідувача Кафедрою Українознавства Університету «Львівський Ставропігон» доктора історичних наук, професора Віктора Ідзьо “Українська держава в IX-XIII столітті”. – Львів, “Сполом”, 2004. - 406с.

У презентації взяли участь наукові, громадські, культурні та державні діячі Української держави, державна хорова капела, лауреат Шевченківської премії “Дударик” під керівництвом М. Кацала, ректор «Університету Львівський Ставропігон», професор Р. Моквик, від ЛНУ, завідувач Кафедрою, професор Я. Дашкевич та інші.

Першим автора привітала державна хорова капела, лауреат Шевченківської премії “Дударик” під керівництвом М. Кацала, яка виконала твори українських авторів та гімн “Боже великий єдиний, нам Україну храни”.

Від вчених міста Львова та Львівського національного університету ім.І.Франка вихід монографії доктора історичних наук, професора Віктора Ідзьо привітав доктор історичних наук, професор Ярослав Дашкевич, який наголосив: «Вітаю вихід в світ монографії директора Інституту Східної Європи, завідувача Кафедрою Українознавства при Університеті «Львівський Ставропігон» доктора історичних наук, професора Віктора Ідзьо «Українська держава в XIII столітті». Я хочу пригадати, що в українській історії, українській історіографії, державницька школа виникла по суті в кінці XIX на початку 20 років XIX століття. Традиція ця на українських землях, особливо після 1939 року була перервана бо говорили про “Давньоруську державу”, говорили, що українці, взагалі пізній народ і як вони могли створити давню українську державу, як вони могли стояти на рівні з тогочасними державами народами Європи і не тільки Європи. Хочу наголосити, що директор Інституту Східної Європи, завідувач Кафедрою Українознавства Університету «Львівський Ставропігон» доктор історичних наук, професор Віктор Ідзьо відродив сьогодні кращі традиції української державницької школи яка мала багатьох прекрасних представників: професора Томашівського, професора Крип'якевича, доктора Кривецького і цілу плеяду вчених про яких ми повинні пам'ятати. У цьому довгому ряді прізвищ стоїть на сьогодні на першому місці доктор історичних наук, професор, учень академіка В. Грабовецького, що був учнем академіка І.Крип'якевича з історичної школи академіка М.Грушевського - Віктор Ідзьо, з чим я хочу його сердечно привітати. В своїй монографії професор Віктор Ідзьо чітко фіксує початки Української держави з 50-60 років IX століття, а тобто 852 року, коли, як засвідчив київський літописець Нестор: «Постала Руська земля» і це є вірно,

власне в цей час, як вірно зауважено в монографії українці формують суто національну державність. Я поважаю його історичну наукову концепцію, надіюсь що вона стане в сучасній Українській державі основною, тому надаю монографії позитивну рецензію...».

Дальше професор Ярослав Дашкевич наголосив: «Ми мусимо розвивати і повинні поважати україноцентричну наукову концепцію, це є нашим обов'язком, не тільки як вчених, але також й нашим громадським обов'язком вивчати її... Я повинен сказати ще, будемо говорити відверто, є люди які професору В.Ідзьо зазидують, є люди, які не наважилися і наважуються до сьогодні говорити про «Українську державу в IX-XIII століттях», є люди яким не подобається енергія, напористість, інтелектуально-психічна сила нової науковій думки директора Інституту Східної Європи, завідувача Кафедрою Українознавства Університету «Львівський Ставропігон» доктора історичних наук, професора Віктора Ідзьо...

Так у нас бувало не раз, але я думаю, що поволі та аура заздрості відійде у минуле. Без тої духовної сили, без токої наполегливості яка є у професора Віктора Ідзьо не можна було зробити того що ним зроблено...

Відносно його наукових досягнень. Наука не є догма, історична наука не є якийсь непорушний камінь, але багато тих проблем, які у своїх книжках підняв професор Віктор Ідзьо є проблеми призабуті, проблеми які посипали порохом, проблеми які завдяки його книжці «Українська держава в IX-XIII століттях», його публікаціям мусять, і будуть предметом наукової дискусії, я думаю, що в цьому також велика заслуга професора Віктора Ідзьо, наголосив у висновок професор Ярослав Дашкевич...».

Від мистецтвознавців Львівщини, вихід книги привітав директор картинної галереї, академік Борис Возницький, який наголосив, що з професором Віктором Ідзьо знайомий давно і вітає вихід його такої вкрай необхідної праці «Українська держава в IX-XIII століттях».

Академік Б. Возницький наголосив, що зарах являється науковим консультантом польського кінорежисера Є. Гофмана у питання створення ним кінофільму «Українська державність в X-XX століттях» і тому дана монографія ляже в основу наукового світобачення по вищезначеній проблемі. Академік Возницький побажав подальших наукових досягнень по цій проблематиці...

Від Львівського державного лісотехнічного Університету вихід книги «Українська держава IX-XIII століттях» привітав професор В. Даниленко, який наголосив, що вихід монографії «Українська держава в IX-XIII століттях» є великим досягненням в переосмисленні сучасної української історичної науки. Цілком зрозуміло, що ця епоха не вивчалась з точки зору українського централізму, тому державницький підхід треба всіляко підтримати...

Від Львівської державної Академії Мистецтв вихід монографії професора Віктора Ідзьо привітав, декан історико-мистецького факультету, професор Ростислав Шмагало, який наголосив, що історія українського мистецтва завжди розвивалася з розвитком української державності. Особливу увагу складає епоха зрілої середньовічної Української держави IX-XIII століть, яка так добре відображена в монографії професора Віктора Ідзьо. Нам сьогодні дійсно треба виробити на державному рівні концепцію української державності в IX-XIII століттях і дуже добре, що першою ластівкою є вихід монографії професора Віктора Ідзьо «Українська держава в IX-XIII століттях»...

Від Львівської обласної держадміністрації Української держави вихід книги професора Віктора Ідзьо «Українська держава IX-XIII століттях» привітав начальник відділу міграції та національних меншин пан Юрій Гресько, який наголосив, що вихід монографії є великим досягненням в сучасній українській історичній науці, яку ми обов'язково підтримаємо. Слід зробити цю працю доступною для найширшого кола науковців та шанувальників історії України, наголосив промовець...

Від Університету «Львівський Ставропігон» (УЛС) вихід наукової монографії доктора історичних наук, професора Віктора Ідзьо «Українська держава IX-XIII ст.» привітав ректор Університету «Львівський Ставропігон», професор Роман Мокрик, який наголосив: «що в 2003 році автор монографії доктор історичних наук Віктор Ідзьо, за вагомі наукові досягнення, обраний професором Університету «Львівський Ставропігон», його затверджено директором Інституту Східної Європи (ІСЄ) при УЛС. В цей же час професор, директор ІСЄ Віктор Ідзьо також створив Кафедру Українознавства, яку він водночас очолює і розвиває...

Ректор Університету «Львівський Ставропігон» УЛС, професор Роман Мокрик побажав автору дослідження подальших наукових злетів та передав вітання від Вченої ради Університету «Львівський Ставропігон», наголосивши, що: «монографія директора Інституту Східної Європи, завідувача Кафедрою Українознавства Університету «Львівський Ставропігон» доктора історичних наук, професора Віктора Ідзьо «Українська держава в IX-XIII столітті» є визначним науковим досягненням та доробком Університету «Львівський Ставропігон» в 2003-2004 роках, визначення нашим вченим дати заснування Української держави в IX столітті під 852 роком - ось головне наукове досягнення монографії «Українська держава в IX-XIII століттях...»...

Від Національної Спілки Письменників вихід монографії привітав, голова Львівського відділення Левко Різник, який наголосив, що праця професора Віктора Ідзьо є дуже актуальною, особливо зараз напередодні дня Незалежності України, оскільки розкриває державотворчі процеси в Україні в фазі її найбільшої політичної могутності в епоху середньовіччя. В цей час формувалася як українська державність, культура, література так і писемність, яка дійшла до нас. Нестор-літописець яскраво описав всі процеси в Українській державі, професор Віктор Ідзьо матеріалізував ці процеси в відновленому її сучасному витворі і показав українську державність як одну із найстародавніших в Європі. Під час презентації гість з Ялти О. Нирок наголосив: «що високо цінує український патріотизм та наукову діяльність свого друга, професора, Віктора Ідзя, як і вихід його нової монографії «Українська держава IX-XIII століттях» на презентацію якої я приїхав аж з Ялти...Хочу також

наголосити, що з Львовом мене пов'язує і наукова і громадська діяльність, а також арешт допити, слідство та тюрма в якій я перебував будучи арештантом радянського тоталітарного режиму. Поляд з церквою Лазаря знаходиться тюрма “На Лонського” в якій я сидів до заслання де переніс муки тортур комуністичного режиму, оскільки боровся за ідеали відновлення Української держави. І ось сьогодні майже через півстоліття я знову тут у Львові, дякуючи запрошенню мого друга професора Віктора Ідзьо, святкую перемогу своїх національних та духовних ідеалів та переконань. З усією своєю свідомістю бере участь у презентації монографії «Українська держава IX - XIII століття». Ще раз дякую за надане мені слово і прошу мого учня відомого кобзаря Б.Кіндратюка виконати низку українських патріотичних пісень».

Від українських вчених Польщі вихід монографії директора Інституту Східної Європи, завідувача Кафедрою Українознавства Університету «Львівський Ставропігон» доктора історичних наук, професора Віктора Ідзьо “Українська держава в IX-XIII столітті” та її презентацію в Львові в церкві Лазаря привітав Голова Перемишльського відділу Українського Історичного Товариства в Польщі, доцент Михайло Козак, який наголосив: «До цього часу ми знали про «Польську державу в IX-XIII століттях», «Чеську державу в IX-XIII століттях» навіть «Угорську державу в IX-XIII століттях» і тільки зараз в 2003-2004 роках внаслідок зусилля монографії директора Інституту Східної Європи, завідувача Кафедрою Українознавства Університету «Львівський Ставропігон» доктора історичних наук, професора Віктора Ідзьо ми маємо накіцьць то в європейському контексті - «Українську державу в IX-XIII століттях»...

Дуже добре, що вчений професор Віктор Ідзьо точно і вірно датує її початок опираючись на Літопис Нестора—852 роком, який засвідчує що вцей час «Постала Руська земля» - в розумінні утворення держави, це і є визначене досягнення, як автора монографії професора віктора Ідзьо, так і всієї України... наголосив у висновку виступу гість з Польщі...».

На презентації також виступили: доктор філософських наук, доктор політичних наук, професор М. Пришляк від УГКЦ, письменник М.Петренко, заступник директора ІСЄ В.Смичок, головний редактор видавництва «Сполом» пані Г. Капиніс та інші...

Слід наголосити, що презентацію монографії директора Інституту Східної Європи, завідувача Кафедрою Українознавства Університету «Львівський Ставропігон» доктора історичних наук, професора Віктора Ідзьо “Українська держава в IX-XIII столітті” в Львові в церкві Лазаря широко висвітлювала і львівська преса.

Так кореспондент газети Поступ Ігор Мельник аналізуючи нову наукову монографію професора Віктора Ідзьо «Українська держава в XIII столітті» наголосив: «У книзі історика-професора, директора Інституту Східної Європи, завідувача Кафедрою Українознавства Університету «Львівський Ставропігон» доктора історичних наук, професора Віктора Ідзьо «Українська держава в IX-XIII столітті», розглядаються проблеми становлення державності на теренах України не лише в IX-XII століттях, протягом значно довшого часу. Віктор Ідзьо вважає, що ще у III столітті н. е. слов'янські князі могли очолювати великі військові дружини, які вже були носіями певної державності.” На думку автора, Волинський союз у IV-VI ст. н. е та Біла Хорватія V-VII ст. н. е. «цілком уже були українськими ранньо-феодальними державами. Між деякими з цих держав спостерігались вельми напружені відносини, зокрема між склавинами-хорватами, що жили в Прикарпатті, та антами-русами з Надніпрянщини. Врешті-решт це призвело до війни та занепаду Великої чи Білої Хорватії, яка наприкінці X столітті ввійшла до складу української держави з центром Києві...»

Розглядає професор Віктор Ідзьо такою походження росіян, які формувались на основі фіно-угорських етносів, зокрема народу Меря. А щодо спільної “древнеруської народності і мови” - то їх ніколи не було. Це витвір уяви деяких російських істориків. Автор вважає, що більшість “наукових висновків” російської та радянської історичних наук щодо Історії України IX-XIII століть є невірними”. Тепер українська історична наука на засадах глобальної науковості та кращих традицій української історичної школи повинна розвивати і вдосконалювати концепцію української держави. Полемізує автор із апологетами концепції “Галицько-Волинського князівства” М. Котляром, Я. Ісаєвичем, П. Толочком, які підтримують сьогодні московфільську концепцію по питанню історії Української держави в XIII столітті...

В монографії директора Інституту Східної Європи, завідувача Кафедрою Українознавства Університету «Львівський Ставропігон» доктора історичних наук, професора Віктора Ідзьо «Українська держава в IX-XIII столітті» зібрано багатий історичний матеріал та чимало цікавих, і часто оригінальних, думок автора, тому їх варто прочитати кожному, хто цікавиться середньовічною історією України. Монографії директора Інституту Східної Європи, завідувача Кафедрою Українознавства Університету «Львівський Ставропігон» доктора історичних наук, професора Віктора Ідзьо «Українська держава в IX-XIII столітті» видана Львівським видавництвом “Сполом” досить малим тиражем і є цікавим надбанням сучасної історичної науки. (Ігор Мельник. Свіжий погляд на історію. (Рецензія на книгу Українська держава в IX-XIII століттях). Поступ. №166(1475). Львів 24-25 липня 2004р., с.13.).

Більш детально розповіла про презентацію книги «Українська держава в XIII столітті» «Львівська газета» та газета «Молода Галичина», як наголосила кореспондент Леся Бернакевич: «доктора історичних наук, професора Віктора Ідзя знає багато шанувальників історії Галицького краю та України загалом. І не лише тому, що він очолює в Львові Інститут Східної Європи, є завідувачем Кафедрою Українознавства в Університеті «Львівський Ставропігон». Хочу наголосити, що молодий доктор історичних наук(2002р.), професор(2003р.) Віктор Ідзьо є сучасним українським науковим новатором... А нове з'являється тоді, коли людина, заглибившись в архів, знаходить там те, чого інші вчені досі не виявили. Він нагороджений грамотою та медаллю президента України. І жартує, що міг би мати й орден, коли б не був таким балакучим. Як наголошує Леся Бернакевич, днями у храмі

святого Лазаря відбулась презентація нової монографії доктора історичних наук, професора Віктора Ідзя «Українська держава у IX-XIII століттях», яку випустило у світ львівське видавництво “Сполом” і за яку її автора удостоєно поважної премії імені академіка Івана Крип’якевича. Як наголошує доктор історичних наук, професор Віктор Ідзьо: «Ще Дмитро Донцов дійшов висновку, що Україна-Русь в IX-XIII століттях була незалежною і самостійною державою, не мала поза своєю територією політичних та релігійно-культурних центрів і найприроднішим шляхом втілювала героїчне минуле України. Таким чином Д. Донцов на початку XX століття у своїх працях зробив висновок, що період IX-XIII століття, це епоха зрілої і сильної, могутньої в розвитку Української держави. Це не була Київська Русь, ні слов’янська єдність, ні древньоруська народність, а Українська держава. Вона формувалась на об’єднаних етнічних конгломератах українських племен, які й сьогодні проживають на цій території і які становлять єдиний український народ. Це: дуліби, хорвати, поляни, сіверяни, волиняни та інші, які з VIII століття усвідомили необхідність мати свою Українську державу з центром в Києві. Моя доктрина відрізняється від доктрини попередників, які називали нас то “Галицько-Волинською державою”, то “Київською Руссю” і дробили нас як могли. Я детально розглянув джерела, які москвофілами XIX століття були представлені як “Галицько-Волинський літопис” і відповідно “Галицько-Волинське князівство” і на фактологічному джерельному матеріалі розштрив це “галицько-волинське гето” до рівня Української держави, початок якої за свідченням Нестора-літописця починається в 852 році, тобто середині IX століття, коли постала «Руська земля»...

Такими чином процеси, які висвітлені в монографії директора Інституту Східної Європи, завідувача Кафедрою Українознавства Університету «Львівський Ставропігон» доктора історичних наук, професора Віктора Ідзьо «Українська держава в IX-XIII столітті» яку презентуємо в Львові, в церкві Лазаря. висвітлені наукові проблеми, які раніше не вивчались з точки зору українських державотворчих процесів, оскільки не було такого предмету вивчення, як Українська держава. Про нас писали всі, завойовники, тільки не ми українці...

Така історія потрібна нашому народу, бо дозволить йому відійти від процесу меншовартості. Хочу наголосити, що працював я над монографією «Українська держава в IX-XIII століттях» під керівництвом учня академіка Івана Крип’якевича, академіка Володимира Грабовецького з 1979 року й опрацював всі наявні документи й концепції вчених. Дуже дякую тим вченим, які за моє наукове досягнення «Українська держава в IX-XIII століттях» удостоїли мене «Премії імені видатного українського вченого, учня академіка Михайла Грушевського - академіка Івана Крип’якевича. Хочу наголосити, що її солізнантами перед мною були такі вчені, як Ярослав Ісаєвич та Любомир Винар...

...В подальшому в мене є плани видати Галицьке Євангеліє 1144 року, друге Галицьке Євангеліє XIII століттях та Львівську міську книгу 1377 року написану на готиці, закінчив на завершення вчений... (Віктор Ідзьо. Я вирішив розширити галицько-волинське гето...”Молода Галичина. 27 липня 2004 р., с.6.).